

Grammatik Værk Sted

- om at sanse, sanke og sproge med sproget

GUDRUN RISAK, LÆRER I KØBENHAVNS KOMMUNE PÅ TAGENSBO SKOLE

Forholdet til børns omverden formes af det sprog, de har om den. Med ambitionen om at skabe en mere kontekstrig grammatikundervisning præsenterer artiklen et læringsforløb, der tilbyder børnene et sprogværksted i en udeskole-didaktik. Artiklen foreslår også, at sprogværkstedet kan adressere epokale nøgleproblematikker, der knytter sig til klima, biodiversitetskrise og miljø.

Sproget som grænse

“Den er blevet slået ihjel!” To af pigerne fra billedkunstholdet kom hen til mig med blanke øjne, og i hænderne havde de resterne af en plante, en vejpileurt, som var blevet raseret af en ukrudtsbrænder.

Situationen udspiller sig i foråret 2022 under et forløb i billedkunst på 4. årgang, hvor børnene skulle ‘adoptere’ en plante, som de hen over seks uger fulgte og undersøgte gennem forskellige udtryksformer og visuelle eksperimenter. Da pigerne ugen efter kunne se, hvordan vejpileurten var kommet op mellem fliserne igen, jublede de: “Den kæmper imod, den vil ikke give op!”

Vejpileurten var blevet en del af de to pigers verden. De havde observeret den over tid, de havde set den vokse, blive brændt af, komme igen, og de kunne pludselig også få øje på andre vejpileurter. Bekendtskabet med vejpileurten udviklede sig og inspirerede pigerne til at lave tegninger, pigmentudtræk og linoleumstryk. De undersøgte vejpileurten gennem billedkunsthøjens sprog. Forløbet med at adoptere en plante startede ikke ved højens teknikker og udtryksformer. Det startede med at få øje på det, de havde ord for: en plante. Så fik planten navn: vejpileurt.

“Die Grenzen meiner Sprache bedeuten die Grenzen meiner Welt” (Wittgenstein, 1963, s. 89). Sådant lyder et kendt citat fra den østrigske filosof Ludwig Wittgenstein (“Grænsen for mit sprog betyder grænsen for min verden”). Det er i sproget, vi får øje på verden, og det er, når vi får et sprog omkring de fænomener, vi ser i verden, at vi kan forholde os til den – være i forhold til den. På den måde er det at få øje på verden langt hen ad vejen en sproglig operation.

” **Det er i sproget, vi får øje på verden, og det er, når vi får et sprog omkring de fænomener, vi ser i verden, at vi kan forholde os til den – være i forhold til den.**

Denne måde at forstå sammenhængen mellem verden og sproget træder også tydeligt frem i Børne- og Undervisningsministeriets læseplan for danskfaget (2019), hvor det i første linje under højens formål lyder således:

I danskfaget møder og undersøger eleven verden og sig selv gennem sprog og tekster. Danskfaget giver eleven mulighed for at deltage i kommunikation, at forstå sin omverden gennem sprog samt at forstå, hvad sprog og tekster er, kan og gør. (Børne- og Undervisningsministeriet, 2019).

Derfor er det også tankevækkende, at en forskergruppe fra forskningsprojektet Gramma3 (Kabel et al., 2019), der har undersøgt, hvordan grammatikundervisning praktiseres i skolen, i deres undersøgelse finder, at når børn i skolen arbejder med grammatik i dansk, er det ofte et individuelt arbejde med isolerede sproglige fænomener på sætnings- og ordniveau og med et fokus på tegnsætnings- og staveregler (Christensen et al., 2020, s. 4), ofte med didaktiserede læremidler, digitale som analoge, der tilskynder eleven til at indsætte den rette endelse eller kategorisere en ordklasse (Kabel et al., 2019).

Kontrasten mellem danskfagets formål og den virkelighed, forskergruppen fra Gramma3-projektet har undersøgt, er ikke svær at få øje på, og den taler ind i en diskussion om grammatik som system eller som sproglige valg (Myhill, 2021). For mit eget vedkommende mener jeg ikke, at sproglig kompetence kun handler om, at eleverne kan klare en sproglig opgave. Sproglig kompetence handler, som jeg ser det, i nok så høj grad om, hvordan eleverne kan gøre sproget til deres eget. Det handler om at sanse og bearbejde en omsorgsfuld forbundethed med den verden, de lever i.

” **Sproglig kompetence handler, som jeg ser det, i nok så høj grad om, hvordan eleverne kan gøre sproget til deres eget. Det handler om at sanse og bearbejde en omsorgsfuld forbundethed med den verden, de lever i.**

Inspireret af billedkunstforløbet og Gramma3-projektets forskningsresultater har jeg sidenhen skrevet et bachelorprojekt med et bud på, hvordan man i skolen kan arbejde med sprog og grammatik i kontekst, hvor stedet og sansningen bliver central. Interessen for at give kontekst til det, børnene skal lære, er også bærende for mig i mit arbejde som lærer på Tagensbo Skole, hvor vi på alle trin har en fast udeskoledag på skemaet. Det åbner for den mulighed, at vi kan arbejde med danskfagets grammatikundervisning som et sprogværksted, hvor børnene kan arbejde aktivt og i dybden med sprogets former, bestanddele og kontekster i åbne møder med de hverdagsomgivelser, børnene færdes i, men måske ikke lægger mærke til.

I en tid hvor børnenes hverdag er præget af skærme, både i fritiden og i skolen, og hvor forlagenes digitale læremidler fylder en stadig større andel af det undervisningsmateriale, børnene møder, synes det mere relevant end nogensinde at interessere sig for, hvordan vi kan arbejde med sprog som materiale for børnenes møde med deres omverden.

Selve ideen om sprogværkstedet vil jeg her, informeret af udeskoledidaktikkens inddragelse af 'stedet' (Bærenholdt & Hald, 2020, s. 51), udfolde som et rum, der ikke er begrænset af skolens eller klasseværelsets vægge, men tværtimod bliver til i korrespondancer med børnenes bevægelse mellem sansede indtryk og udtryk.

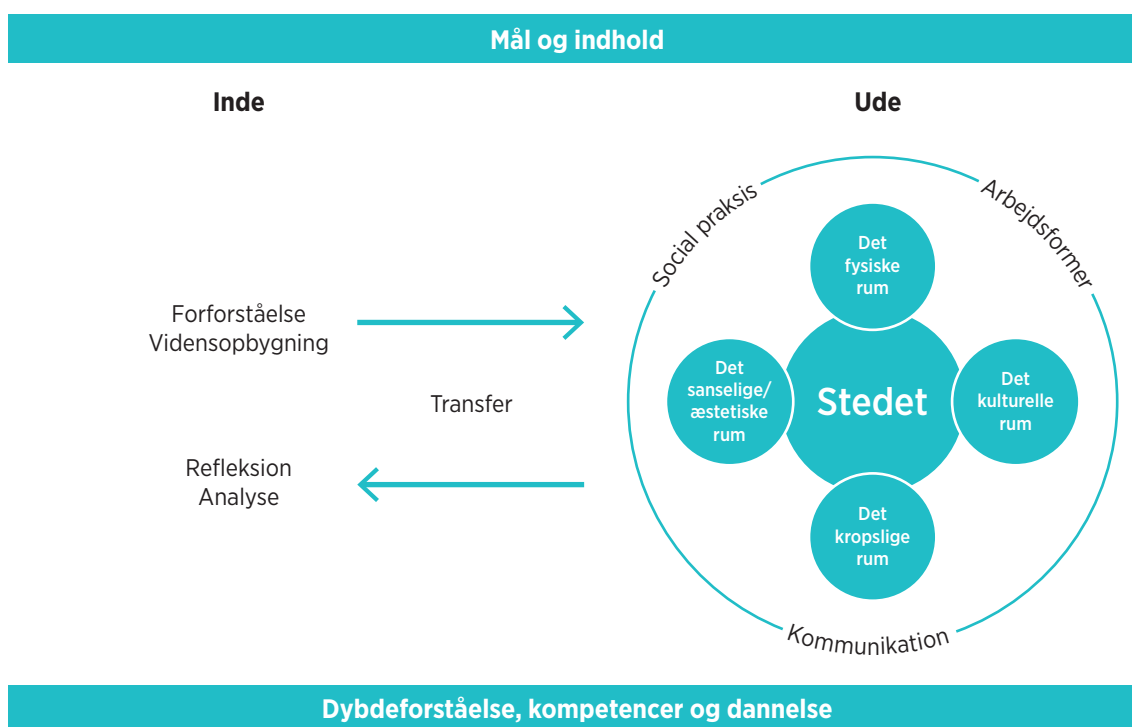
At åbne sproget og stedet

I det følgende vil jeg komme med et bud på, hvordan et sådant sprogværksted kan tage sig ud, som et forløb om beskrivende sprog. Jeg trækker på Debra Myhill og hendes kolleger, der arbejder med fire principper for en kontekstualiseret grammatikundervisning: *Link, Example, Authentic texts, Discussion*, forkortet til LEAD-principperne (Myhill, 2021; Myhill et al., 2020).

- ▶ *Link* drejer sig om forbindelsen mellem grammatik og skrivning
- ▶ *Example* henviser til eksempler frem for lange forklaringer
- ▶ *Authentic texts* knytter an til vigtigheden af at arbejde med autentiske tekster frem for dekontekstualiserede tekstbidder og forbinder den skrivende til et større netværk af forfattere
- ▶ *Discussion* betoner det vigtige i at have samtaler af god kvalitet omkring sprog (metasprog).

Inspireret af mit forløb i billedkunst valgte jeg at arbejde med en tekst, der tilskynder til en særlig opmærksomhed på naturen som rum i stadig forandring. Konkret har jeg taget udgangspunkt i et kort tekstuddrag på to sider af J. P. Jacobsens novelle "Mogens" (1872), da netop dette tekstuddrag byder på et rigt og beskrivende sprog, der ikke kun er formet af adjektiver, men hvor de åbne ordklasser substantiver og verber også bidrager til beskrivelserne i novellen. Man ville kunne bruge mange andre tekster og tekstuddrag på samme måde, alt efter hvilken grammatisk opmærksomhed man gerne vil adressere. Ligeledes kan man også justere på kompleksiteten. Forløbet er tiltænkt en 8. klasse, men jeg har selv været med min 2. klasse på tur omkring Tagensbo Skole for at sanke både substantiver og verber, for derefter, sammen med klassen, at se på, hvordan de forskellige ord er med til at forme de steder, de kender.

Forløbet er bygget op som et udeskoleforløb over den didaktiske model for udeskole, hvor forforståelse og vidensopbygning i skolen (inde) vekselvirker med stedet gennem det æstetisk sansede rum, det fysiske, kulturelle og kropsligt erfarede rum (ude) (figur 1).

Figur 1: Den didaktiske model for udeskole. (Bærenholdt & Hald, 2020, s. 51).

” **Forforståelse og vidensopbygning i skolen (inde) vekselvirker med stedet gennem det æstetisk sansede rum, det fysiske, kulturelle og kropsligt erfarede rum (ude).** ”

I denne vekslen mellem ude og inde bæres viden og erfaring mellem de to læringsrum – mellem det reflektive analytiske og det sanseligt erfarede rum. På den måde kan rummet omkring børnene åbne sig som ‘værk-steder’, hvor børnene kan læse og arbejde med tekster som “Mogens” i omgivelser af upåagtet natur, der informerer teksten, ligesom de kan skrive deres egne tekster i rum, der som konkret sanset natur kan give modstand og medspil i arbejdet med at finde ord og sprog for de fænomener, der optager dem.

Sprog værk sted

I det forløb, jeg her skitserer for en 8. klasse, er udgangspunktet som nævnt et uddrag fra novellen “Mogens”. Uddraget udgøres af de to første sider af novellen, hvor Jacobsen beskriver et sted (læseren placeres i et landskab), et individ (Mogens) og en situation (et pludseligt regnvejr).

For at etablere et godt fælles udeskolelæringsrum må læreren finde et sted, der korresponderer med teksten. I dette tilfælde kunne det være et skovbryn med en lille bakke og en samling huse i baggrunden eller et andet sted, hvor omgivelserne og vegetationen taler sammen med teksten. Det kan være en fordel at medbringe en presenning enten til at etablere et underlag eller til at hænge op for at skabe ly for en bygge. Et reb, der bindes sammen til en cirkel og kan angive, hvor man kan sidde eller stå i det udendørs klasseværelse. Med disse simple anvisninger kan klassen etablere et fælles samlingspunkt. Med sig bringer børnene skrivehæfte, skriveredskaber, et hårdt skrive- eller tegneunderlag og et vand- og kuldeisolerende siddeunderlag. Læreren medbringer udskrifter af tekstuddraget i plastiklommer, tynde whiteboardmarkere til børnene og et stykke hvidt plexiglas, som kan bruges som udeskoletavle.

Med et uddrag af “Mogens” i en plastiklomme og et par whiteboardmarkere går børnene i makkerpar ud i området for at finde et særligt sted (efter eget valg) for at læse teksten højt sammen. Her skal de markere de ord eller vendinger, de ikke kender. Det kunne f.eks. være ordet “Konvolvulus” eller vendingen “at gøre flot”. Herefter mødes hele klassen til en fælles snak om de ord, de ikke kender. Børnene skriver ord og betydninger ned i deres skrivehæfte.

” Med et uddrag af “Mogens” i en plastiklomme og et par whiteboardmarkere går børnene i makkerpar ud i området for at finde et særligt sted (efter eget valg) for at læse teksten højt sammen.

Makkervis går børnene nu tilbage til deres oplæsningssted og læser tekstuddraget endnu en gang. Nu er det den anden makker, der læser op. På den måde får begge erfaring med at lytte og læse. Når børnene har læst teksten igen, skal de hver især finde en passage eller sætning i teksten, som de synes særligt godt om eller synes er interessant, f.eks. i forhold til det særlige sted, hvor de læser op. De markerer deres sætninger/passager i teksten på plastiklommen og bringer dem tilbage til det fælles mødested.

Sætningerne og passagerne, som børnene har fundet hver især, bliver nu udgangspunkt for en ny fælles samtale om sprog og grammatiske opmærksomheder. Her er det afgørende, at læreren har et fagligt overskud til at facilitere denne samtale, da denne mere dialogiske og deskriptive tilgang fordrer en lærer, der har viden om og fortrolighed med grammatiske begreber (Myhill, 2021, s. 272). Det er en god ide selv at have et par eksempler i ærmet for at sikre, at man når omkring det vigtige for arbejdet med at forstå og producere beskrivende tekster: Her kan det f.eks. være relevant at

være nysgerrig på J. P. Jacobsens naturalistiske og beskrivende skrivestil, hvor han gør slutfeltet centralt for sine beskrivelser og dermed tilfører mange af sine sætninger en udtalt bagvægt, som i følgende eksempel:

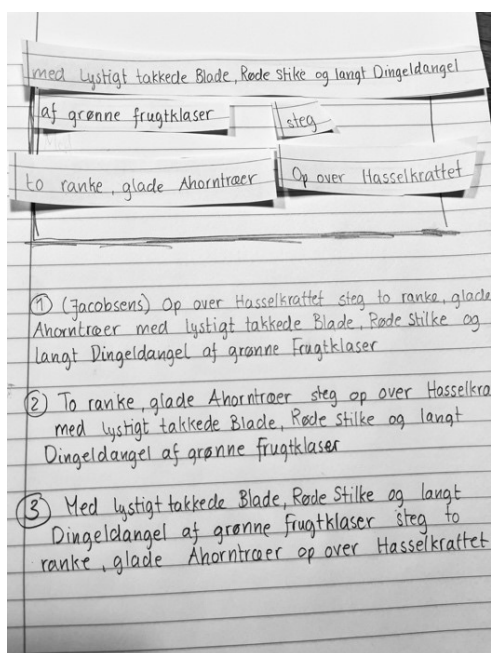
Laa man derimod i Skyggen af Egen, med Ryggen mod Stammen, og saa den anden Vej – og det var der En, der gjorde – saa saa man først sine egne Ben, saa en lille Plet med kort, kraftigt Græs, dernæst en stor Klynge Nælder, saa Tjørnehækken med de store hvide Konvolvulus, Stenten, lidt af Rugmarken udenfor, endelig Justitsraadens Flagstang der borte paa Højen, og saa Himlen. (Jacobsen, 1872, s. 273-274).

Tilbage på skolen skal børnene arbejde med nogle af de opmærksomheder, som de fælles metasamtaler allerede har berørt. Herefter følger sprogeksperimenter, der dels bearbejder tekstuddraget i forhold til at få øje på forskellige grammatiske opmærksomheder, som de optræder i Jacobsens tekstuddrag, og dels forbereder børnene til at prøve kræfter med deres egne tekstproduktioner. Denne del kommer til at foregå i det reflektive, analytiske rum på skolen som optakt til et nyt besøg (ude) på et sted, der kan give sansemæssig modstand og kropslige eller kulturelle erfaringer at skrive med.

Som et første eksperiment arbejder børnene med at klippe sætningsled ud af tekstuddraget. Med disse udklip kan børnene eksperimentere med sætningskonstruktioner, hvor de leger med alternative placeringer af de forskellige sætningsled. Herefter kan en klassesamtale dreje sig om betydningen af, hvilke led der kommer først og sidst i en sætning, med udgangspunkt i børnenes oplevelser. Børnene klipper den originale sætning fra Jacobsens tekst ud og leger herefter med alternative sætningskonstruktioner, som de skriver ind i deres skriveskæfte.

Dette skal ikke nødvendigvis følges op af en formel og systematisk indførelse i sætningsskemaet, men mere fungere som en opmærksomhed i et eksperiment, hvor lærerens fortrolighed og kompetence indenfor grammatiske begreber og koncepter kan kvalificere denne leg med sproget (jf. Myhill, 2021, s. 272).

I den forbindelse kan læreren også trække på novellens åbnende sætning: "Sommer var det; midt paa Dagen; i et Hjørne af Hegnet." (Jacobsen, 1872, s. 273) som diskussionsåbner: Hvorfor denne rækkefølge? Hvad gør det for beskrivelsen af den fortælling, vi som læsere møder? Hvad sker der, hvis vi bytter om på rækkefølgen af 'Sommer', 'midt på Dagen' og 'i et Hjørne af Hegnet'? Børnene kan skrive de forskellige alternativer ned i deres skriveskæfte.

Figur 2: Alternative sætningskonstruktioner.

I et efterfølgende eksperiment får børnene et nyt papir med tekstuddraget og klipper i makkerpar substantiver, verber og adjektiver ud af Jacobsens tekst i den rækkefølge, som de kommer i teksten, og limer dem herefter op på en lille A4-planche efter kategori (ikke større, end den kan komme med ud). Nu har børnene en liste med Jacobsens sproglige materiale. Efter dette laver børnene i deres skriveskæfte en top-ti-liste over substantiver, verber og adjektiver – Hvad er forskellen på at skrive 'krat' eller 'hasselkrat'? Det kan evt. føre til en samtale om

sammensatte ord, og ved at tage fat i substantivet 'Dingeldangel' i Jacobsens tekst kan man også føre snakken ind på åbne og lukkede ordklasser.

” Hvad sker der, hvis vi bytter om på rækkefølgen af 'Sommer', 'midt på Dagen' og 'i et Hjørne af Hegnet'?

Klassesamtalen om ordklasserne kan afrundes ved at se på børnenes plancher med Jacobsens substantiver, verber og adjektiver. Læreren kan f.eks. bede børnene lægge mærke til, hvilken rolle substantiverne har i beskrivelsen af stedet, og om man kan se på verbernes karakter, hvornår i rækkefølgen regnen i novellen sætter ind.

At skrive i forbundethed med stedet og i et større netværk af forfattere

Den næste del af forløbet foregår ude. Stedet behøver ikke være det samme, som da børnene var ude for at læse "Mogens". Efter klassen har etableret et fælles mødested, som tidligere beskrevet, læser læreren Inger Christensens essay "Silken, rummet, sproget, hjertet" (2000) højt for klassen. I essayet beskriver Christensen ordklassernes væsen med en følsomhed og en omhu, der giver mulighed for på en gang at gribe og begribe verden, men også få en fornemmelse af grammatikken, som i følgende eksempel: "Alle verber er meget medgørlige. De bliver til af sig selv, idet bevægelsen bliver til. De bevæger sig og lader sig bevæge. De holder alt i bevægelse, også sig selv" (Christensen, 2000, s. 28).

Således varmet op af Inger Christensens essay skal børnene nu, i makkerpar, ud at sanke stedets ord. De skal finde substantiver, verber og adjektiver. De behøver ikke at finde lige så mange som i ordlisterne fra J. P. Jacobsens tekstuddrag. Øvelsen tjener i første omgang til at mærke, at dette sted har sine egne ord, sine egne substantiver, verber og adjektiver. Med skrivehæftet og en indledning til hver ordklasse skriver de ned, hvad de ser (substantiver). Er det et bøgetræ eller en poppel? Er bygningen af beton eller rødsten? Hvilke egenskaber kan vi tillægge det, vi ser (adjektiver), og hvilken bevægelse kan vi forestille os (verber).

Tilbage ved det fælles mødested sættes skriveordren nu i gang af læreren: Lav en sammenhængende, beskrivende tekst, der fører læseren ind i et landskab eller et sted, og beskriv et individ i/ på det sted og en begivenhed (der finder sted). Den færdige tekst skal fylde ca. 1-1,5 side. Børnene kan sidde makkervis, men skriver deres egne tekster. Tekstuddraget af "Mogens" og den tilhørende ordliste samt børnenes egne sankede ord er tilgængelige for at stilladsere skriveprocessen.

Hjemme igen afsluttes forløbet med en maratonoplæsning. Teksterne samles i et lille hæfte, som alle i klassen får et eksemplar af som en konkret gestaltning af arbejdet i sprogværkstedet. Denne udgivelse er virkelig! Den er ikke en besvarelse i en tekstboks i et digitalt læremiddel, der absorberer børnenes ord, men derimod børnenes vidnesbyrd om, hvordan "sprog og verden udtrykker sig ved hjælp af hinanden" (Christensen, 2000, s. 30). Forløbet om beskrivende tekster, som er skitseret ovenfor, er bygget op over den didaktiske model for udeskole, hvor en vekslen mellem ude og inde bærer transfer af viden og erfaring mellem de to læringsrum – mellem det reflektive analytiske og det sanseligt erfarede rum (figur 3).

Inde	Ude	Inde	Ude	Inde
Kort introduktion til forløbet	Makkerlæsning Fælles metasamtale om sprog Ny makkerlæsning Markering af interessante vendinger / passager Ny metasamtale om sprog og grammatiske opmærksomheder	Klippe sætningsled ud og lave nye sætningskonstruktioner Metasamtale om betydning af sætningsleddenes placering Klippe substantiver, verber og adjektiver ud af teksten Lave plancher med tekstens sproglige materiale Metasamtale om ord og ordklasser, åbne ordklasser og sammensatte ord Opsamling på eksperimenterne omkring børnenes plancher	Fælles oplæsning af "Silken, rummet, sproget, hjertet" Sanke stedets ord (substantiver, verber og adjektiver) Skriveordren gives Børnene skriver deres egne tekster	Maratonoplæsning Udgivelse

Figur 3: Forløbet om beskrivende tekster bygget op over den didaktiske model for udeskole. Model: Gudrun Risak.

” Hjemme igen afsluttes forløbet med en maratonoplæsning. Teksterne samles i et lille hæfte, som alle i klassen får et eksemplar af som en konkret gestaltning af arbejdet i sprogværkstedet.

Et økokritisk perspektiv

Som jeg anslår allerede i indledningen, er der for mig som dansklærer mere på spil i arbejdet med sprog og grammatik end spørgsmålet om, hvordan vi kan gøre sprogundervisningen interessant og engagerende for børnene. Som jeg ser det, er børnenes sprog helt afgørende for, hvordan de kan forstå den verden, de lever i – ikke mindst i lyset af epokale udfordringer som klimakrise, biodiversitetskrise og krav om bæredygtig omstilling. Særligt her bliver børnenes evne til at sanse og forbinde sig med det liv, der omgiver dem, en helt uomgængelig forudsætning for, at de kan finde sig til rette i en verden i forandring. – Finde sig til rette på måder, der gør dem i stand til at tale og handle med det, de mærker.

” Som jeg ser det, er børnenes sprog helt afgørende for, hvordan de kan forstå den verden, de lever i – ikke mindst i lyset af epokale udfordringer som klimakrise, biodiversitetskrise og krav om bæredygtig omstilling.

Med forslaget til det læringsforløb, jeg her har præsenteret, plæderer jeg for, at nye sanseligt-sproglige oplevelser for børnene skal tilskyndes ved at flytte arbejdet med sprog ud af klas-

serummet og ind i de hverdagsomgivelser, børnene færdes i, men måske ikke har sprog til at give opmærksomhed.

I eksemplet har jeg valgt at lade børnene arbejde med en tekst, der åbner for en sansning af naturen, som vi kan møde den i den danske (kultur)natur. Med andre tekster, som adresserer en mere kompleks (natur)kultur, som i f. eks Dorthe Nors' "Ved Sydvest Station", præsenteres vi for intime dufte af hund, medicin og rengøringsmidler i opgangene omkring Sydvest Station. Her vil det være oplagt at tage til forstædernes opgange og lade sansningen og mødet med denne (natur)kultur danne rammen om et andet sprogværksted. Pointen er den samme: Dét at møde, sanse og bearbejde en omsorgsfuld forbundethed med den verden, der omgiver os, giver os sprog for alt det liv, vi ikke ser.

Det er langt fra sikkert, at forslag som dette vil kunne løfte den opgave at gøre sprog og grammatik til materiale for børnenes omgang med den verden, de er del af. Men når de to piger, jeg indledningsvis skrev om, møder vejpileurten og gennem deres sprog besjæler den, vidner det ikke blot om, at grænserne for deres verden gennem sproget udvides. Det vidner også om en omsorg for den verden, de kender. Ved at give pigerne mulighed for at arbejde med det sprog, som de møder netop 'deres' plante med, giver vi samtidig muligheden for at lade pigerne mærke, hvordan det sprog, vi kan have om verden, kan forandre den.

Litteratur

Bærenholdt, J., & Hald, M. (2020). *Udeskole i teori og praksis*. Dafolo.

Børne- og Undervisningsministeriet (2019). *Dansk Læseplan*. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://emu.dk/sites/default/files/2020-09/GSK_L%C3%A6seplan_Dansk.pdf

Christensen, I. (2000). Silken, rummet, sproget, hjertet. I *Hemmelighedstilstanden* (s. 23-32). Gyldendal.

Jacobsen, J. P. (1872). Mogens. *Samlede Skrifter*, 3. udg. 2. bind, 1899. Gyldendalske Boghandels Forlag (F. Hegel & Søn).

Kabel, K., Christensen, M. V., & Brok, L. S. (red.) (2019). *Hvordan praktiseres grammatikundervisning i dansk, engelsk og tysk?* Statusrapport Gramma3. Københavns Professionshøjskole, VIA University College & Nationalt Videncenter for Læsning.

Myhill, D., Newman, R., & Watson, A. (2020). Going Meta: Dialogic talk in the writing classroom. *Australian Journal of Language and Literacy*, 43, 5-16.

Myhill, D. (2021). Grammar re-imagined: foregrounding understanding of language choice in writing. *English in Education*, 55(3), 265-278. <https://doi.org/10.1080/04250494.2021.1885975>

Nors, D. (2018). *Kort over Canada*. Gyldendal.

Wittgenstein, L. (1963). *Tractatus Logico-Philosophicus. Logisch-philosophische Abhandlung*. Suhrkamp Verlag.

Om forfatteren

Gudrun Risak er uddannet lærer i dansk, billedkunst samt håndværk og design. Tidligere uddannet på Det Kongelige Akademis designskole med en kandidatgrad i visuel kommunikation og co-design. Som lærer er hun optaget af at integrere udeskoleundervisning i skolens fag gennem æstetiske læreprocesser.

Faglige arrangementer

Har du lyst til at vide mere om, hvad der rører sig på læseområdet og få inspiration til din undervisning? Så afholder Nationalt Videncenter for Læsning løbende konferencer, workshops, webinarer og temadage. Læs om den enkelte aktivitet nedenfor, og tilmeld dig ved at klikke på datoen.

8. maj 2025, Aarhus

Læsekultur: Fra toddler til teen

Få ny viden om læsekultur, inspiration til litteraturredidaktik og strategier for læselyst på tværs af skole og dagtilbud. Forskere og praktikere med fingeren på pulsen deltager med oplæg. Mød Nina Christensen, Anna Karlskov Skyggebjerg, Irene Salling Kristensen, Kristiane Hauer, Marianne Eskebæk Larsen, Henriette Romme Lund og Gitte Storgaard Funch.

2. september 2025, København

Skriv med skrivestrategier

Elevs strategier for skrivning hører til de allermost effektive greb i undervisningen. Konkret kan det gøres ved tydeligt at rammesætte og stilladsere faser i skrivningen. På dette seminar deler vi erfaringer med strategibaseret skriveundervisning på tværs af fag. Du får viden om de metoder og principper for skriveundervisning, som udvikles netop nu i Nationalt Videncenter for Læsnings to projekter *Skrivesucces for elever i stovevanskeligheder* og *Lolland skriver*. Seminaret henvender sig til vejledere og lærere på mellemtrinnet og udskolingen.

19. september 2025, Aarhus

Temadag om økokritik

På denne temadag får du inspiration til at arbejde med økokritik og litteraturpædagogik. Kom med, når vi dykker ned i et overflødhedshorn af børne- og ungdomsbøger, forskning og litteratursamtaler med økokritiske briller. Temadagen henvender sig til lærere, læsevejledere, læreruddannelsen, bibliotekarer og kulturformidlere og er den anden i en række af arrangementer i tilknytning til Nationalt Videncenter for Læsnings tidsskrift *Viden om Literacy*, der formidler nyeste forskning og inspirerende praksisser inden for læsning, skrivning og sproglig udvikling.

29. september 2025, København & 3. oktober, Aarhus

Ordblind i fremmedsprogsundervisningen

Temadagens fokus er bedre deltagelsesmuligheder for ordblinde elever, studerende og kursister i fremmedsprogsundervisning. Du vil få konkrete bud på, hvordan undervisning kan imødekomme personer med læse- og skriveudfordringer, så ordblindhed ikke bliver en barriere for at udvikle et funktionelt fremmedsprog i tale og skrift. Temadagen henvender sig til alle, der arbejder med børn, unge og voksne i skriftsprogsvanskeligheder, fx fremmedsproglærere, special- og ordblindelærere, vejledere og studerende.

Scan qr-koden og få et overblik over alle faglige arrangementer.